

**ENERGETSKI
PREHOD
SLOVENIJE**

Energetski prehod Slovenije

SKLEPI IN PRIPOROČILA Z JAVNEGA POSVETA O ENERGETSKEM PREHODU

17. november 2022

Namen in status dokumenta: Strateški svet GZS za energetski prehod in Svet za razvoj pri SAZU kot soorganizatorja v tem dokumentu povzemata ključne teme in sklepe ter priporočila z javnega posveta o energetskem prehodu Slovenije, ki je potekal v četrtek, 27. oktobra 2022, v dvorani Državnega sveta RS. Sklepi so bili usklajeni, posredovani odločevalcem in objavljeni na spletnem mestu www.energetskiprehod.si v četrtek, 17. novembra 2022.

KLJUČNE TEME IN SKLEPI STROKOVNIH PRISPEVKOV POSVETA IN JAVNE RAZPRAVE

1 Industrija ter proizvodnja in predelava materialov je strateška nacionalna panoga.

Povzetek: Slovenska industrija je s svojo izvozno usmerjenostjo in inovativnostjo temelj blaginje in razvoja Slovenije ter vitalni del našega nacionalnega gospodarstva. Proizvodno-predelovalne dejavnosti zaposlujejo več kot 200.000 oseb v 20.000 podjetjih ter k dodani vrednosti gospodarstva prispevajo okoli 25 %. Vizija je jasna: Slovenska industrija je zelena, ustvarjalna in pametna. Porabi 28 % vse slovenske energije, od tega skoraj polovico vse električne energije ter tri četrtine zemeljskega plina, vendar je v zadnjem desetletju svojo rabo energije znižala za več kot 17 %. V prihodnosti načrtuje dodatno povečati učinkovitost in pospešiti strateško prestrukturiranje, država pa lahko s smiselnimi in ciljnimi ukrepi ta proces pohitri.

Strateško pomemben del slovenske industrije je proizvodnja in predelava materialov (kovinska, nekovinska, kemična in papirna industrija), ki letno porabi približno šestino vse končne rabe energije v Sloveniji, zaposluje 27.500 oseb in ustvari 2,5 % BDP. Ta industrija je po svoji naravi energetsko intenzivna industrija, a je v primerjavi z evropskimi tekmeči energetsko visoko učinkovita. Za njeno prihodnjo konkurenčnost in obstoj v Sloveniji je ključnega pomena zanesljiva oskrba z nizkoogljeno energijo po dostopnih, konkurenčnih cenah. Ohranitev industrije v Sloveniji je ključna tudi z okoljsko-podnebnega vidika, saj imajo uvožene surovine in materiali praviloma občutno višji okoljski odtis.

2 Do leta 2035 želimo doseči elektroenergetsko uvozno neodvisnost in podnebno nevtralnost.

Povzetek: Potrebe slovenskih odjemalcev (industrija, gospodinjstva, javni sektor, promet in drugi) po električni energiji se bodo do leta 2050 podvojile. Zaradi nadomeščanja fosilnih goriv z elektriko (predvsem v prometu in v ogrevanju/hlajenju), bo celotna končna raba energije za četrtno nižja od tiste v letu 2019. Z ustrezno kombinacijo nizkoogljivih virov energije (OVE in jedrska energija) lahko Slovenija do leta 2035 doseže elektroenergetsko uvozno neodvisnost in hkrati tudi podnebno nevtralnost. Cilj posodobljenega NEPN naj bo polna elektroenergetska uvozna neodvisnost Slovenije, najvišja še sprejemljiva stopnja uvozne odvisnosti pa do 10 %.

3 Upoštevati je treba ekonomiko in financiranje energetskega prehoda.

Povzetek: Pri načrtovanju energetske-podnebnih politik je treba upoštevati ekonomsko izvedljivost ukrepov energetskega prehoda. Za realizacijo energetskega prehoda Slovenije bo treba v proizvodne naprave investirati okoli 15 mrd EUR, za posodobitev prenosnega in distribucijskega omrežja pa so predvidena redna vlaganja v višini 170 mio EUR letno in dodatna investicija v višini 2,276 mrd EUR za zeleni energetski prehod. Skupno bodo investicije v elektroenergetski sistem do leta 2050 (po cenah iz 2019) znašale 17,4 mrd EUR. V povprečju naj bi v celotnem obdobju do leta 2050 investicije znašale okoli 1 % BDP letno. To pomeni, da lahko izvedemo investicije v zeleni prehod v elektroenergetiki skoraj v celoti s povratnimi sredstvi, dodatno obremenjevanje javnih financ z namenskim davki ne bo potrebno. Za spodbujanje čim hitrejši izgradnje z nepovratnimi sredstvi bodo zadostovali obstoječi viri iz Podnebnega sklada in evropski namenski viri.

Vira:

Ministrstvo za gospodarski razvoj in tehnologijo (2021), [Slovenska industrijska strategija \(2021 – 2030\)](#)
Delovna skupina Sveta za razvoj pri SAZU (2022), [Strategija razvoja elektroenergetsko-podnebnega sistema Slovenije do leta 2050](#)

Pri tem moramo upoštevati, da so določene tehnologije še v razvoju in se stroškov investicij ne da natančno opredeliti.

Ob dvigu obrestnih mer in zaostitvi likvidnostne situacije tudi v energetskih podjetjih je pomemben razmislek o alternativnih virih financiranja. Pred nami je velik investicijski cikel in v prihajajoči finančni nestabilnosti bo treba zagotoviti finančna sredstva. Novi načini financiranja lahko vključujejo izdaje korporativnih obveznic za financiranje večjih investicij energetskih podjetij ali izdajo državnih obveznic in financiranje kreditov gospodinjstev za investicije v samooskrbo in zamenjavo energentov. Tako bi lahko angažirali prosta finančna sredstva mnogih gospodinjstev in domačih finančnih vlagateljev, jim hkrati omogočili primeren donos ter spodbujali financiranje iz domačih virov.

4 Pospešiti je treba umeščanje OVE in jedrskih projektov ter pripraviti načrt razvojno-raziskovalnih aktivnosti.

Povzetek: Potrebujemo učinkovite kratkoročne ukrepe, ki naslavlajo trenutno krizno situacijo na področju oskrbe z energijo, in preišljene, na znanstvenih spoznanjih temelječe dolgoročne scenarije, ki naj bodo realistični in medsebojno primerljivi. Takšni scenariji naj bodo pripravljene interdisciplinarno in skupaj z različnimi deležniki, kar bo zagotovilo njihovo celovitost in širšo družbeno sprejemljivost. Slednje je predpogoj za izognitev nepotrebnim konfliktom in za pospešitev razogljčenja. Pohitriti je treba izvedbo investicij, kar zajema med drugim naslednje aktivnosti:

- na nacionalni ravni je treba pospešiti izgradnjo vseh vrst objektov OVE, skupaj s fleksibilnimi viri in dopolnitvami omrežja, tudi s podporo zakonodajne regulative, ob upoštevanju okoljskih omejitev in večnamenske izrabe virov,
- pripraviti je treba zakonodajo in prostorske načrte/karte, v katerih bodo določene lokacije, kjer se v skladu z naravovarstvenimi, družbenimi in tehničnimi kriteriji lahko hitreje umeščajo energetski objekti, nujni za izvedbo razogljčenja energetike,
- čim prej je treba sprejeti politično odločitev o izgradnji JEK2, ki naj temelji na pripravljenih strokovnih podlagah (upoštevajoč energetsko-tehnološke, družbeno-ekonomske in okoljsko-podnebne vidike), in nemudoma pospešiti vse s projektom povezane administrativne postopke, vključno s pripravo dokumentacije za umeščanje JEK2 v prostor,
- oblikovati je treba načrt razvojno-raziskovalnih aktivnosti v podporo zelenemu energetskemu prehodu, ki naj se vključi v strategijo delovanja vladnih organov na področju raziskav in inovacij.

5 Omogočiti je treba aktivno vključevanje zainteresiranih predstavnikov mladih v uresničevanje energetskega prehoda.

Pomembno je sodelovanje mladih pri sprejemanju energetskih odločitev in oblikovanju energetskih politik, ki vplivajo na njihovo prihodnost. Mladinske organizacije in gibanja, ki so že vključena v aktivnosti projekta Energetski prehod Slovenije, so zainteresirana za tematiko in se aktivirajo na področju energetsko-podnebnega ozaveščanja in usposabljanja mladih, organizacije javnih tematskih dogodkov, sodelovanja v razpravah in na drugih področjih, pomembnih za uspešen energetski prehod. Da bi bilo njihovo vključevanje čim bolj učinkovito, pozivajo odločevalce, oblikovalce energetskih politik in izvajalce posodobitve NEPN k:

Vira:

Ministrstvo za gospodarski razvoj in tehnologijo (2021), [Slovenska industrijska strategija \(2021 – 2030\)](#)
Delovna skupina Sveta za razvoj pri SAZU (2022), [Strategija razvoja elektroenergetsko-podnebnega sistema Slovenije do leta 2050](#)

- informiranju in izobraževanju mladih, s ciljem njihovega spodbujanja k vključevanju v procese energetskega prehoda Slovenije,
- opolnomočenju mladih in povečanju priložnosti/spodbud za njihovo participacijo v procesih oblikovanja energetske-podnebnih politik,
- povečanju transparentnosti procesov energetskega prehoda, zagotavljanju povratnih informacij ter razvoju konsistentnih, dolgoročnih participatornih mehanizmov, ter
- spodbujanju medgeneracijskega in meddeležniškega sodelovanja, npr. med strokovnjaki, odločevalci, predstavniki industrije in mladimi.

NAČRT NADALJNIH AKTIVNOSTI PROJEKTA ENERGETSKI PREHOD SLOVENIJE

Projekt Energetski prehod Slovenije (www.energetskiprehod.si) se razvija v nacionalno platformo za spodbujanje javne razprave in oblikovanje priporočil odločevalcem, ki podpirajo realističen energetskega prehoda Slovenije. V sodelovanju z deležniki iz stroke, industrije, energetike in mladinskih organizacij ter drugimi zainteresiranimi deležniki bomo v prihodnje izvedli **tematske posvete**, na katerih bomo skladno s poudarki in sklepi tega dokumenta predvidoma obravnavali predvsem stanje in cilje na področjih:

- oskrbe z energijo za slovensko industrijo materialov,
- elektroenergetske uvozne odvisnosti Slovenije,
- zelenega prehoda in zelenih tehnologij v industriji in kmetijstvu,
- ekonomike ter celovitosti in hitrosti izvedbe investicij v energetskega prehoda,
- oblikovanja razvojno-raziskovalnih programov v podporo zelenemu energetskega prehoda ter
- vključevanja mladih v uresničevanje energetskega prehoda.

V okviru posvetov bomo oblikovali **delovne akcijske skupine**, v kateri bodo zastopani predstavniki zainteresiranih deležnikov. Posvete bomo opremljeni s **konkretnimi zaključki, priporočili in akcijskimi predlogi** glede vključitve tematike in ciljev v proces posodobitve NEPN ter v druge strateške in akcijske energetske-podnebnne dokumente.

Vira:

Ministrstvo za gospodarski razvoj in tehnologijo (2021), [Slovenska industrijska strategija \(2021 – 2030\)](#)
Delovna skupina Sveta za razvoj pri SAZU (2022), [Strategija razvoja elektroenergetske-podnebnega sistema Slovenije do leta 2050](#)

PRIPOROČILA ODLOČEVALCEM – KONZORCIJU NEPN

Odločevalce, oblikovalce politik in izvajalce posodobitve NEPN (t.i. Konzorcij NEPN) konstruktivno **pozivamo, da** na podlagi aktivnosti platforme Energetski prehod Slovenije:

- **zagotovijo** ustrezno vključenost industrije, strokovne javnosti, mladinskih organizacij in ostale zainteresirane javnosti, ki se je organizirala v okviru platforme Energetski prehod Slovenije ter je izrazila interes in aktivno pripravljenost za uresničevanje energetskega prehoda, v vse ključne aktivnosti in mejnike procesa posodobitve NEPN;
- **upoštevajo** in v posodobljeni NEPN ustrezno vključijo strokovne podlage in usmeritve ter predloge in pobude, ki jih bomo v okviru platforme Energetski prehod Slovenije posredovali Konzorciju NEPN;
- **okrepijo** celovitost in ekosistemski pristop k realistični obravnavi energetskega prehoda Slovenije, ki bo enakopravno upošteval družbeno-ekonomske, okoljsko-podnebne in tehnološke vidike energetskega prehoda Slovenije ter potrebo po pohitritvi izvedbe ključnih odločitev.

O platformi Energetski prehod Slovenije - dodatne informacije in kontakti:

Energetski prehod Slovenije je večdeležniška platforma, ki spodbuja javno in strokovno podprto razpravo za oblikovanje realističnih scenarijev prihodnje oskrbe Slovenije z energijo, upoštevajoč družbeno-ekonomske, okoljsko-podnebne in tehnološke vidike prehoda.

Več informacij: www.energetskiprehod.si Kontakt: info@energetskiprehod.si

V imenu soorganizatorjev javnega posveta Energetski prehod Slovenije (27. 10. 2022 v Državnem svetu):

Danijel Levičar, predsednik Strateškega sveta GZS za energetski prehod

mag. Drago Babič, Svet za razvoj pri SAZU

Vira:

Ministrstvo za gospodarski razvoj in tehnologijo (2021), [Slovenska industrijska strategija \(2021 – 2030\)](#)
Delovna skupina Sveta za razvoj pri SAZU (2022), [Strategija razvoja elektroenergetsko-podnebnega sistema Slovenije do leta 2050](#)